

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. X. Utrum præter Philosophicas Disciplinas, necessaria sit hominibus
doctrina alia supernaturalis, ac divinitus inspirata

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

author intendit, intelligendus est, primò & proxime: per eum tamen mox sensus spiritualis intentus est, & quandoque magis quam literalis. Non secus ac cum Jonathas dixit puero suo, *Ecce ibi est sagitta porrò ultra te*. Licet proximè intenderet, ut puer tolleret sagittam, quæ ultra eum jacta fuerat: magis tamen intendebat, ut David illis verbis admonitus, fugiendum sibi esse intelligeret, ne à Saule caperetur.

Quæres tertio, an idem locus Scripturæ possit plures sensus literales habere?

Respondeo affirmativè, cum D. Thoma hic in fine corporis articuli, ubi sic ait: *Quia sensus literalis est quem author intendit: author autem Sacra Scriptura Deus est, qui omnia simul suo intellectu comprehendit, non est inconveniens, ut dicit Augustinus 12. Confess. sicutiam secundum litteralem sensum, in una littera scripturæ plures sint sensus.* Quod scripturæ Interpretes pluribus exemplis declarant: duo tantum hic sufficient. Primum sumitur ex illo Psalmi 2. *Dominus dixit ad me, filius meus es, ego hodie genui te*, quod de æterna natiuitate Christi intelligitur à Paulo ad Hebræos 1. de Resurrectione autem Christi intelligitur ab eodem Actor. 13. & potest etiam intelligi de natiuitate temporali ex Beata Virgine: certum est autem quod Paulus, cum in illis locis disputaret contra Judæos, non nisi in sensu literali locum istum intelligebat, alioquin ejus probatio non fuisset efficax. Secundum Exemplum patitur ex illo Osee 11. *Ex Aegypto vocavi filium meum, qui ad litteram non tam de populo Israelitico, quam de Christi intelligitur, ut videri potest apud Scripturæ Interpretes.*

ARTICVLVS X.

Verum præter Philosophicas disciplinas, necessaria sit hominibus, doctrina alia supernaturalis, ac diuinitus inspirata?

AFFIRMAT D. Thomas art. 1. hujus questionis, idque probat duplici ratione. Prima est: cum homo ordinetur ad Deum tanquam ad finem supernaturalem, & totius naturæ creaturæ vires excedentem, indiget aliquâ cognitione supernaturali, quæ illum dirigat ad hujusmodi finem consequendum, subindeque doctrinâ aliquâ supernaturali, ac diuinitus inspiratâ. Secunda petitur ex eo quod veritas de Deo, per solam rationem naturalem investigata, non nisi per longum tempus, & cum admixtione multorum errorum, homini proveniret, ut manifestum est in antiquis Philosophis: quot enim errores protulit antiqua & Pagana Philosophia? Plato innumeras ideas per se subsistentes, & a singularibus separatas finxit, Pythagoras animarum transmigratiorem somniavit, Averroës ridiculam de communi intellectu sententiam excogitavit, Heraclitus rerum omnium motionem imaginatus est, Nicaus & Aristarcus perpetuam Sphærarum celestium quietem statuerunt; Democritus, Epicurus, & Anaxagoras, atomorum compositionem, Aristoteles mundi æternitatem docuit. Denique, ut ait Tertullianus, *Plus hominibus nocuit quam profuit antiqua Philosophia, à qua hereses omnes subornantur:*

A hac omnium errorum genitrice, atrix & gubernatrix, ornatrix: Hereticorum Patriarcha suere Philosophi, de quorum ingenio omnis heresis animatur. Ut ergo tutius & expeditius, ad ea quæ de Deo lumine naturali cognosci possunt, percipienda, dirigeretur humanæ mentis acies; nudum utilissima, sed etiam simpliciter necessaria eis fuit diuina & superne lucis infusio, & doctrina quædam seu scientia supernaturalis, ac diuinitus inspirata, cujus fulgentissimis radiis, effusa hominum mentibus errorum tenebræ fugarentur, ipsaque veritas, omni deterfa falsarum opinionum caligine, mundo clarissime innotesceret.

Caterum gravis difficultas est, quid per doctrinam diuinitus inspiratam intellexerit D. Thomas: Ratio dubitandi est, quia ut optime arguit Caietanus, ex una parte, non videtur posse explicari Doctor Sanctus de fide: tum quia, si in primo articulo hujus questionis, intendisset probare necessitatē fidei, non debuisset id repetere 2. 2. quæst. 2. art. 3. ubi tamen ex professo demonstrat fidei necessitatem: tum etiam, quia in hac prima parte, valde æquivoce processisset, cum manifestum sit, ipsum art. 2. & sequentibus agere de scientia Theologiæ, non autem de fide. Ex alia verò parte, non videtur minus inconveniens, ipsum de scientia Theologiæ explicare, necessitatem enim doctrinæ reuelatæ probat, quia homo ordinatus est ad finem supernaturalem, quem proinde oportuit hominibus per doctrinam aliquam supernaturalem manifestari; hoc enim sufficienter præstat per fidem, nec ulla tenus ad id necessaria est scientia Theologiæ, ut experientia constat, cum plures idiotæ & mulieres, absque tali scientia, salutem æternam consequantur.

Huic difficultati & difficultati respondet doctissimus ille Cardinalis, quem sequuntur plures ex nostris Thomistis, Sacra Doctrinam non accipi ad D. Thomam in primo articulo hujus questionis, nec pro fide præcisè sumpta, nec pro Theologia præcisè, sed pro Sacra Doctrina ut sic, prout præcinitur à fide & à Theologia, & est aliquid commune & superius ad utramque. Per quam responsionem putat utriusque partis supra relatæ inconuenientia devitare: sic enim primò optime salvatur, quomodo sacra doctrina sit necessaria cuilibet homini, ut suum finem supernaturalem cognoscat; quia licet, ut supra dicebatur, hoc non videatur posse verificari de scientia Theologiæ, verificatur tamen de fide, ac proinde de sacra doctrina, quæ habet rationem generis ad fidem & Theologiam; cum quidquid de speciebus disjunctim enuntiat, conjunctim generi possit attribui. Ex alia verò parte, non sequuntur absurda supra adducta: non quidem prius, quia in secunda secundæ agitur de sacra doctrina non in genere, sicut hic, sed in specie, & in particulari de fide: nec posterius, quia nulla est æquiuocatio incipere à sacra doctrina in genere, & postea descendere ad illam in specie, imò hæc est methodus generalis in tradendis scientiis, ut prius incipiatur à communibus, & postea ad particularia descendatur. Hæc responsio & doctrina valde probabilis est.

Non caret etiam probabilitate, quod dicunt Navaretta, & Joannes à S. Thoma, alique ex Discipulis D. Thomæ, nempe S. Doctorem, per Sacram Doctrinam, Theologiam propriè & specificè sumptâ intelligere: nam de eadem omnino

nino doctrina, de qua S. Thomas art. 1. inquit, A
urum sit necessaria & articulis sequentibus qua-
rit, an sit scientia, sapientia, argumentativa &c.
Sed hæc de sola Theologia, propriè & specifi-
cè sumpta, intelligi possunt: Ergo etiam in pri-
mo articulo, ubi agit de necessitate sacræ doctri-
næ, per sacram doctrinam intelligit Theologiã
propriè & specificè sumptam, non verò sacram
doctrinam in communi, abstractam à fide &
Theologia. Ut autem rationi dubitandi in con-
trarium supra adductæ satisfiat.

Observandum est, aliud esse Theologiam om-
nibus hominibus esse necessariam ad salutem, &
aliud, necessariũ esse omnibus homines esse Theo-
logos, ut salventur: sicut aliud est dicere, cui-
libet in regno existenti, Princeps necessarius est, B
& aliud necessariũ est cui libet in regno existenti
esse Regem: ad primum enim sufficit in regno
existente in regno existentem, indigere gubernatione &
administratione Principis, quod sicut verum esse
potest, absque eo quod cui libet sit Rex, ita &
potest esse verum, quod cui libet fideli necessa-
ria sit Theologia, quamvis non sit necessarium,
quem libet esse Theologum. Hoc supposito.

Ad rationem dubitandi responderetur, negando
Theologiam non esse necessariam omnibus
fidelibus, aut quod fideles, sine Theologia, per
solam fidem, possint sufficienter salutem æternam
consequi. Ratio hujus est, quia sine Theo-
logia impossibile est, loquendo juxta legem Dei C
ordinariam conservari fidem in Ecclesia, aut
quemquam ad fidem converti, vel in ea perseve-
rare; ut enim ait Augustinus: *Per eam fides salu-
luberrima in nobis gignitur, nutritur, defenditur, &
cap. 1. roboratur, quod (ut interpretatur D. Thomas)*
intelligendum est, *per modum exterioris persuasio-
nis: cum enim fides sit ex auditu & prædicatione,
qu. 5. ne, juxta illud ad Roman. 10. Quomodo credent ei
quem non audierunt? Quomodo autem audient sine
prædicante? rationes quibus Theologia ostendit
rerum credendarum possibilitatem, credibilitatem,
aut veritatem, & quibus contrarios erro-
res impugnat, credendum impedimenta remo-
vet, plurimum conducunt, inò necessariæ
sunt, ut ordinatio & connaturali modo, fides
generetur, & nutriatur, firmaque & stabilis
sine illis qui eam susceperunt. Unde Ambro-
sius in illud Lucæ 5. *Laxate retia in capturam,*
sic ait: *Quæ sunt Apostolorum quæ laxari jubentur
retia, nisi verborum complexiones, & quasi quidam or-
ationis sinus, & disputationum recessus, qui eos quos
ceperunt non amittant?**

ARTICVLVS XI.

*Utrum Theologia Scholastica sit utilis aut per-
niciosa Ecclesiæ?* E

Hanc quæstionem movemus, ut hæretico-
rum refellamus insaniam, qui ad eò à Theo-
logia Scholastica abhorrent, ut eam non solum
inutile, sed etiam perniciosam Ecclesiæ dicant.
Nam Philippus Melancthon in Apologia pro
Luthero, ait Lutetiæ natam esse prophanam
Scholasticam, eaque admisã, Evangelium ob-
fcuratum, ac fidem extinctam fuisse. Ipse verò
Lutherus in libro contra Jacobum Latomum,
Theologiam Scholasticam, nihil aliud esse dixit,
nisi inscientiam veritatis, inanemque fallaciam,
quam ad Colof. 2. præcavere monet Apostolus.
Tom. I.

Et in libro de abroganda Missa, Christianas A-
cademias, in quibus ea traditur, vocat homo
impurissimus, *Anti-Christi Lupanaria*. Eisdem
longè ante Wiclefus appellaverat, *Castra Cai-
nitica*. Similiter Calvinus in suis institutionibus,
Theologos Scholasticos passim vocat *Asinos cor-
nutos, bestias bipedes, & sophystas*, & eos velò Chri-
stum texisse, atque infinita mala Christianæ rei-
publicæ intulisse affirmat. Nec mirum, si lupi
canes, & Ecclesiæ impugnatores, ejus propug-
natores, & fidei Atletas atque Atlantes, tam ve-
hementi odio prosequantur.

Eisdem etiam Scholasticis valde infensum
fuisse Janseniũ, constat ex libro suo proœmiali,
in quo quibuscumq; potest modis, nititur eos in
contemptum adducere; illos enim negligentia
vel oscitantia in scriptis Sanctorũ Patrum evol-
vendis, ignorantia crasse in rebus fidei intelli-
gendis, temeritatis & audaciæ in eisdem suo sensu
explicandis, effrenatæ licentiæ in serendis quæ-
stionibus inutilibus, de Angelorum principiis
specificantibus, & individuantibus, de intelli-
gendi speciebus, modo, duratione; de loco eor-
um, motu, operationibus, & similibus infinitis;
aliorumq; non vulgariũ criminum reos fecit.

Sed quis verè Catholicus, non audiat potiùs
summos ipsos Pontifices, de Theologia Schola-
stica, ejusque Professoribus, ita loquentes, 95
& universæ Ecclesiæ præscribentes: *Ad Theo-
logica professionis studium aliqui desinentur, qui cum
edocti fuerint, in Dei Ecclesia, velut splendor
fulgeant firmamenti: ex quibus postmodum copia
possit haberi Doctorum, qui velut stella in perpe-
tuas æternitates mansuri, ad justitiam valeant plu-
rimos erudire. Quod statutum Honorii Papæ
habetur insertum juri Canonico, cap. Super spe-
cula, de Magistris. Quis etiam potiùs non au-
sculter Martinum I. in epist. ad Constantinum
Imperat. dicentem: Theologiam thus purum &
eximium, & optimi odoris esse; myrrham conserva-
tricem bonorum, & contrariorum expultricem do-
ctrinam. Quis Augustinum Iprensensem præponat
Hipponensi, dicenti lib. 2. de doctrina Chri-
stiana cap. 31. Disputationis disciplina, ad omnia
genera questionum, quæ in literis sanctis sunt pene-
tranda & dissolvenda plurimum valet: tantum ibi
cavenda est libido rixandi, & puerilis quadam osten-
tatio decipiendi adversarium. Quis nesciat Theo-
logos Scholasticos multum Republicam
Christianam juvasse, ad definiendas res fidei,
& dissolvendas hæreticorum vestutias & ca-
villationes? Quis denique ignoret in Con-
ciliis œcumenicis, quæ post D. Thomam,
Theologorum Scholasticorum Principem,
congregata fuere, plurima decreta ex ejus libris
fuisse desumpta; ut testatur Pius V. in Bulla
quæ S. Thomam quintum Ecclesiæ Doctorem
declaravit, & refert Cardinalis Baronius in no-
tis ad martyrologium Romanum, septima die
Martii. Id etiam eleganter declaratur in ora-
tione habita ad Patres Concilii Tridentini,
quæ in actis ejusdem Concilii habetur, in e-
nim dicitur: *Nulla ab ejus felici exitu Concilia,
sine sacro Doctore celebrata fuisse, & ad illum ve-
lut ad Lydium lapidem, si quid ambiguitatis aut con-
troverse exortum esset, communibus votis Patres Con-
cilii voluisse referri.**

Majus aliquid narrat Didacus de Payva, Do-
ctor Lusitanus, tomo 2. Sermonum de sanctis,
serm. 2. de S. Thoma: refert enim, ut testis o-
culatus, quod sessione 21. in qua statuitur do-
ctrina